

Vänersborg 4 september 2015

Kognitiv medicin - ett nytt sätt att se på vad som är betydelsefullt för människans funktionsförmåga

Anders Wallin MD, PhD, Prof,

Institutionen för neurovetenskap och fysiologi vid Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet
Minnesmottagningen vid Neuropsykiatriska kliniken, Sahlgrenska universitetssjukhuset
anders.wallin@neuro.gu.se; www.neurophys.gu.se

GÖTEBORGS UNIVERSITET

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

Kognitiv medicin

Hur kognitiva funktioner påverkas av sjukdomsprocesser, arbetsliv och levnadsomständigheter

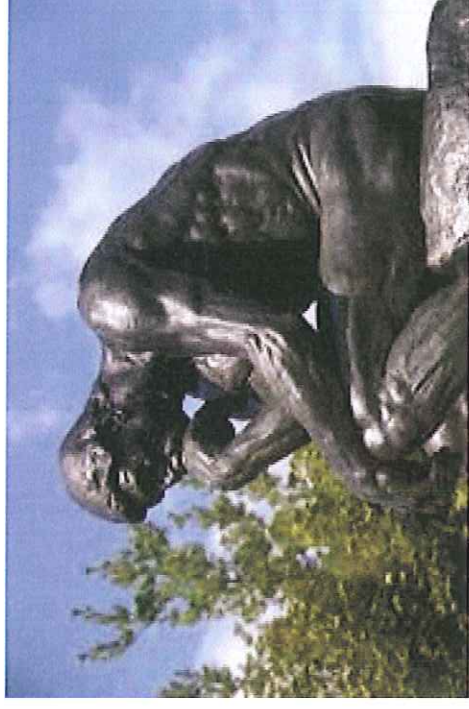

Kognition

Medicinsk-psykologisk definition

- Människans förmåga att lära, tänka och bearbeta information i
 - hjärnan
 - samspelet mellan egna organismen och omgivningen

*Individens
”steering committee”
(eller sekreterare)?*

Kognitiva funktioner

- Snabbhet och uppmärksamhet
- Minne och inläring
- Spatial förmåga
- Språk
- Exekutiv förmåga
- Social kognition

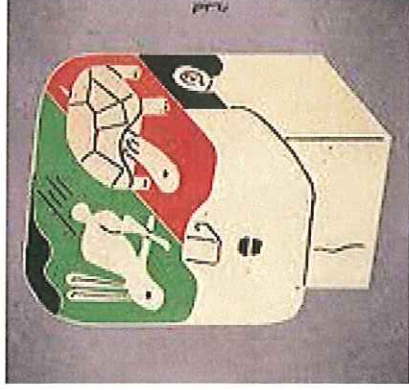

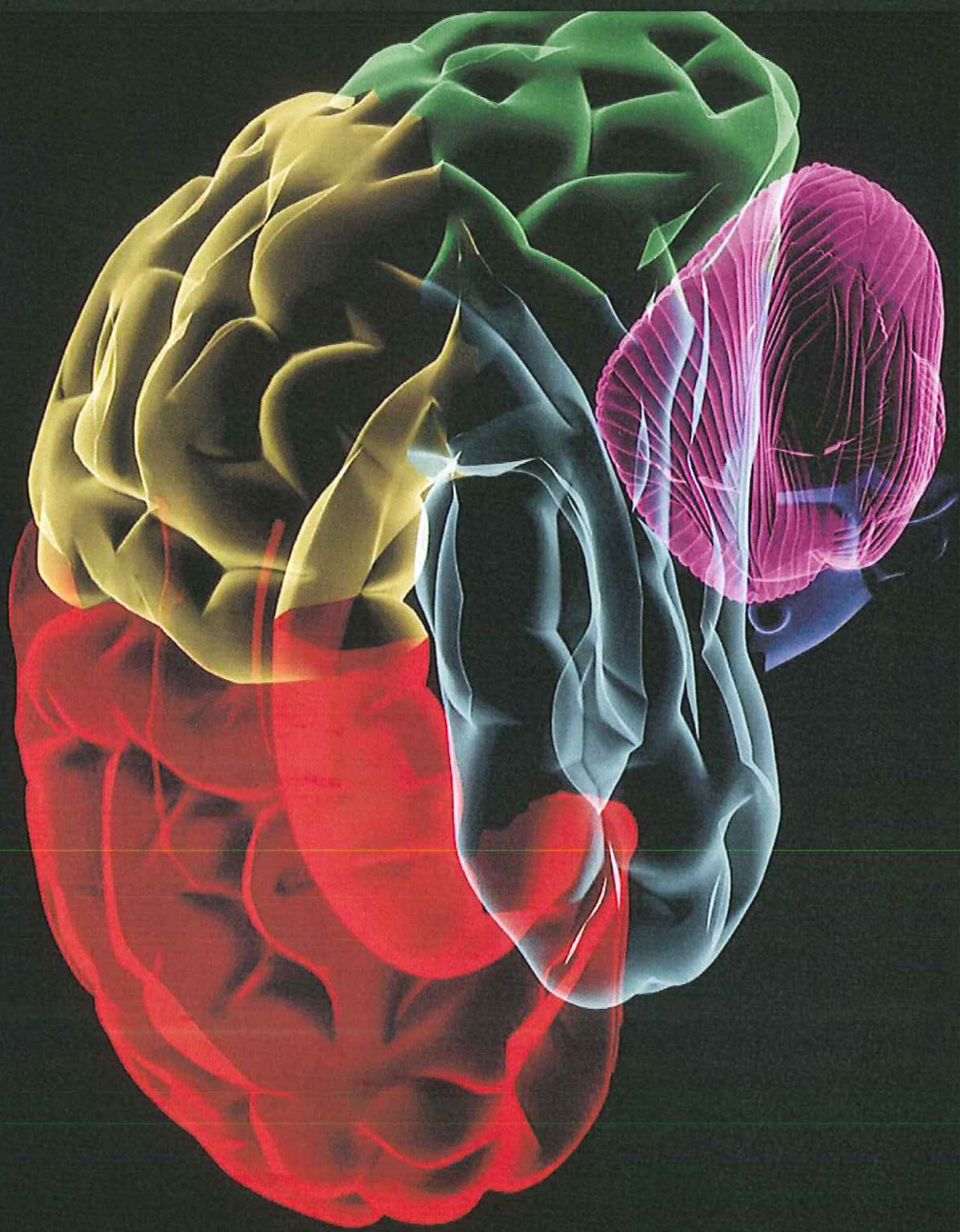
THINKING,
FAST AND SLOW

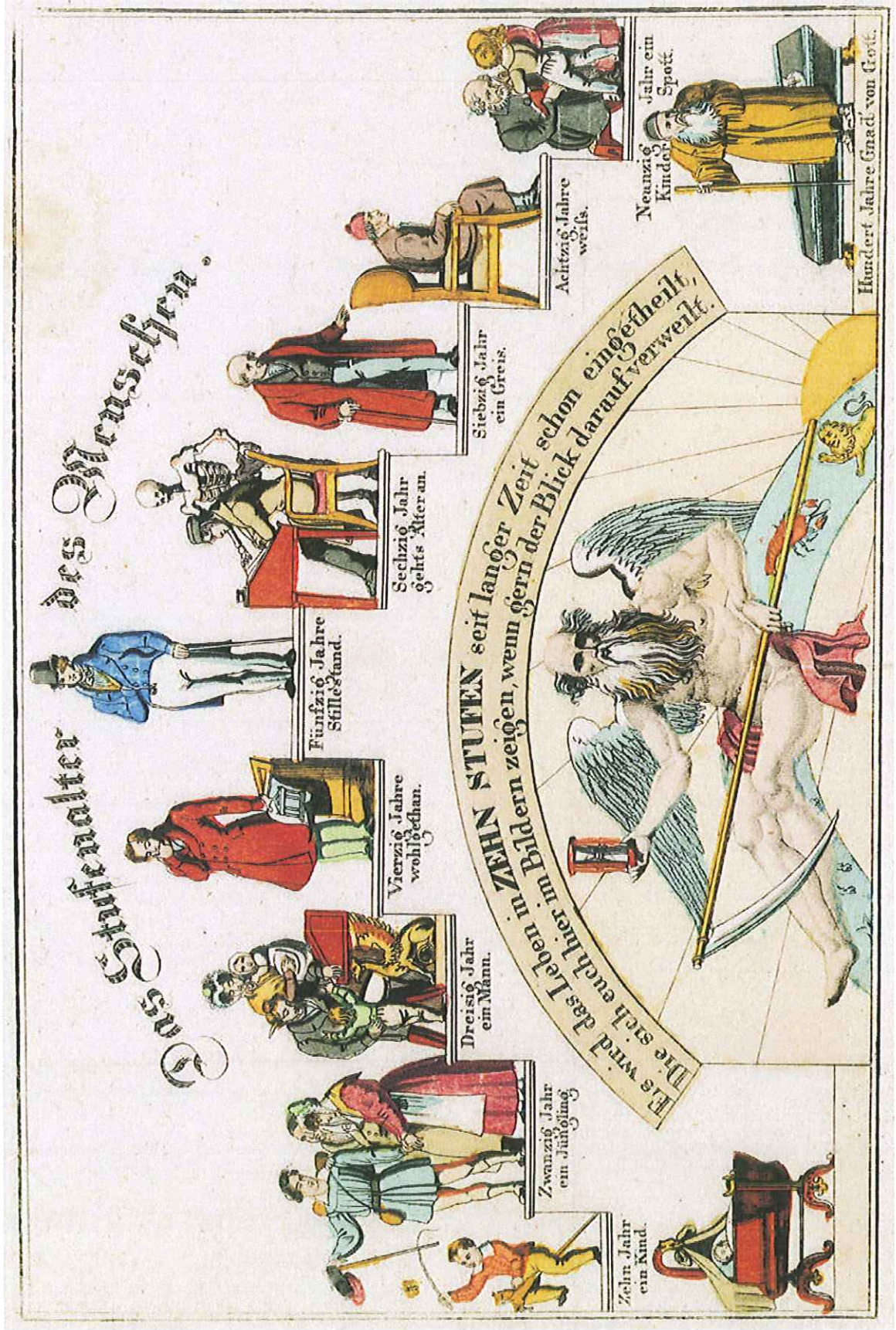
DANIEL
KAHNEMAN

WINNER OF THE NOBEL PRIZE IN ECONOMICS

Kognition under olika delar av livet

**Självständigt liv erfodrar
väl bibehållna kognitiva
funktioner**

**(eller att kognitiva nedsättningar har
kompenserats)**

Kognitiv nedsättning vanligt vid sjd.

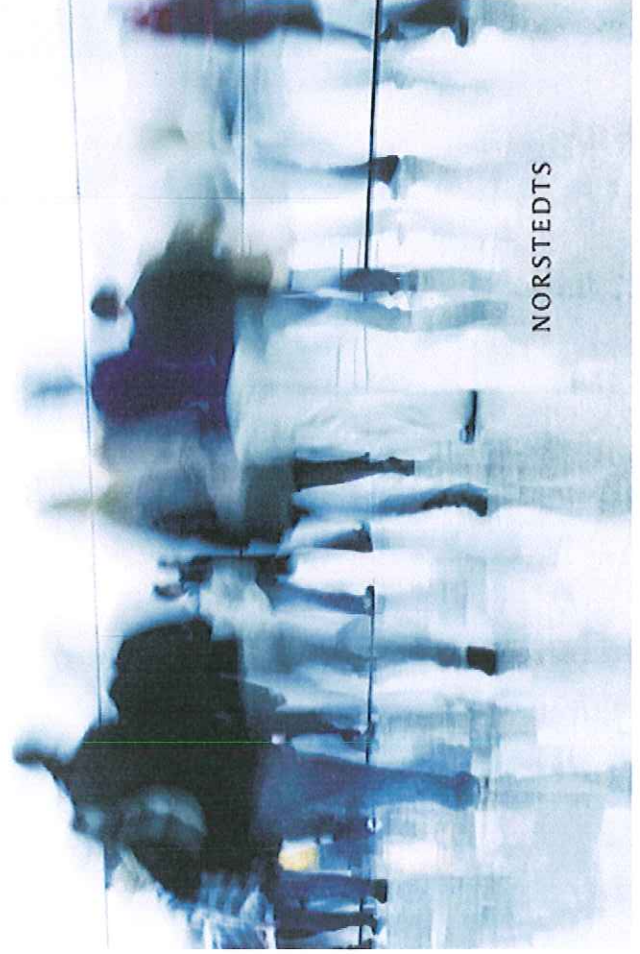
- Medfödda och tidiga sjukdomar
- Neurodegenerativa och vaskulära sjukdomar
- Neurologiska och systemiska sjukdomar
- Psykiatriska sjukdomar och konfusion

Contribution of chronic disease to disability in elderly people in countries with low and middle income; Sousa et al. *Lancet* 2009;374:1821-30

	YLD	Rank order	PAPF	Rank order
Dementia	45%	↑	25.1%	1
Cerebrovascular dis		↑	11.4%	2
Musculoskeletal dis			9.9%	3
Neuropsychiatric dis		↑	8.3%	4
Eye diseases			6.8%	5
Digestive diseases			6.5%	6
Diabetes mellitus			4.1%	7
Respiratory conditions			3.3%	8
Hearing loss			2.2%	9
Skin conditions			2.1%	10
.....			11

Kognitiv medicin

Christer Nilsson Lars-Olof Wahlund Anders Wallin (red.)

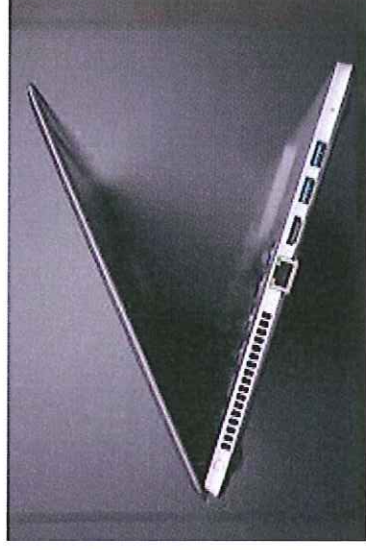
NORSTEDTS

Kognitiv nedsättning i arbetslivet

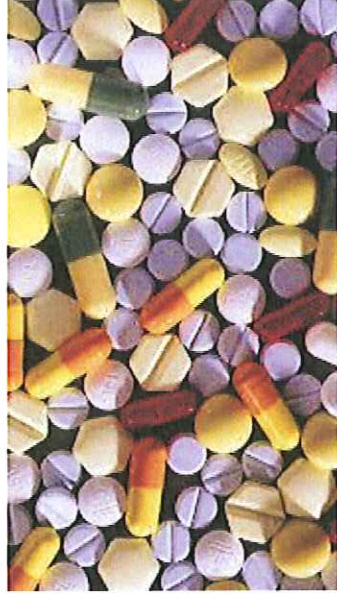
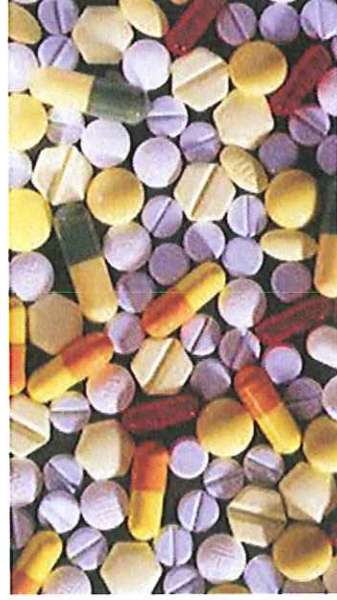
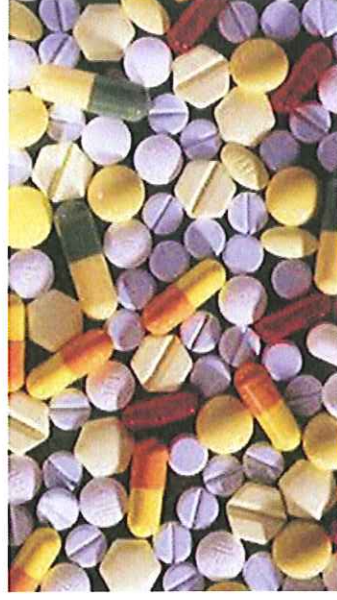
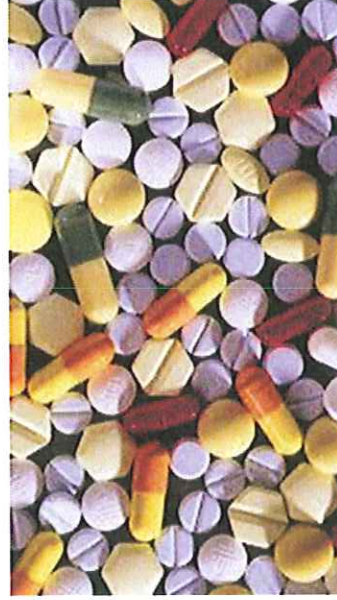
Från

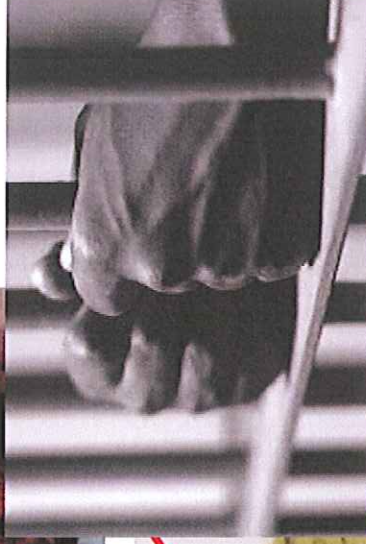
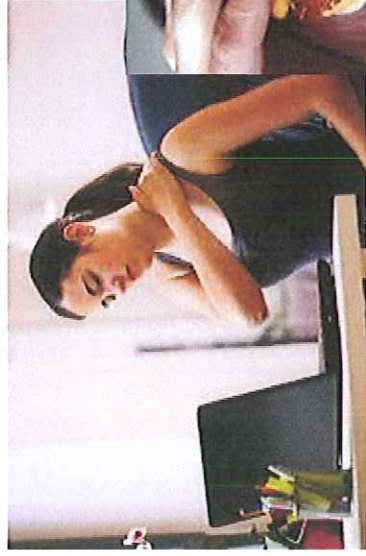
till

Kognitiv nedsättning vid samsjuklighet

Kognitiv nedsättning är vanligt bland människor med ohälsosam livsstil

Kognitiv nedsättning – en global fråga

Ny diagnostisk manual: DSM-5

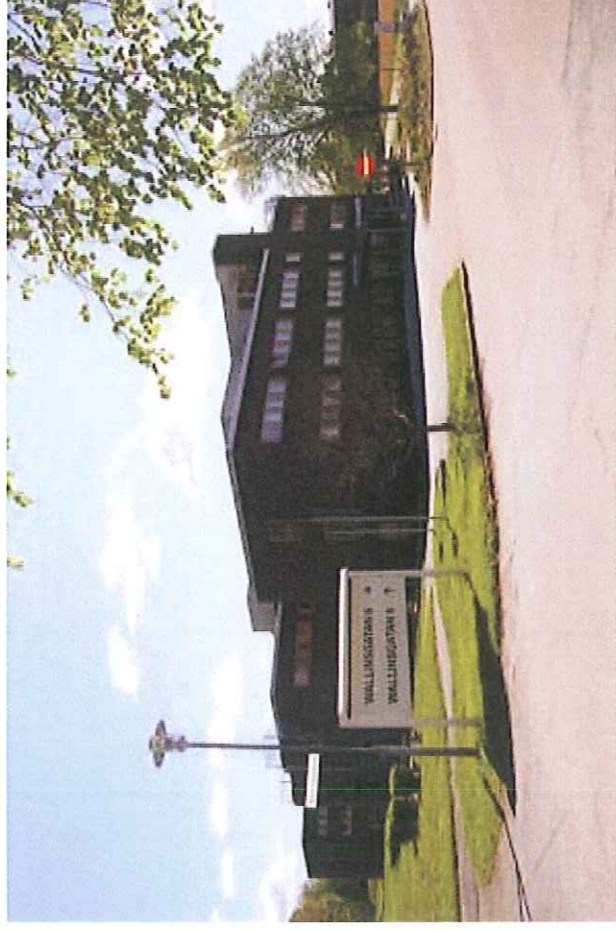
Major and Mild Neurocognitive Disorders

Bild 17

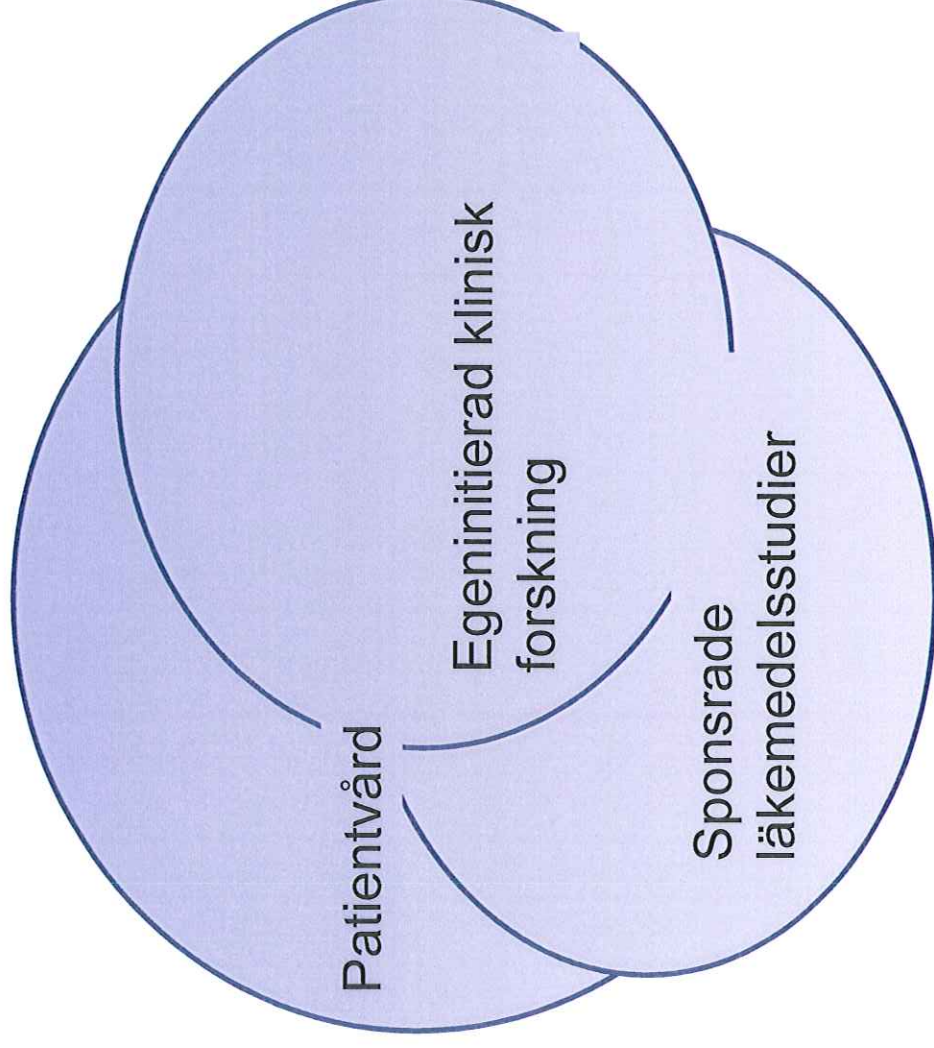
AW2

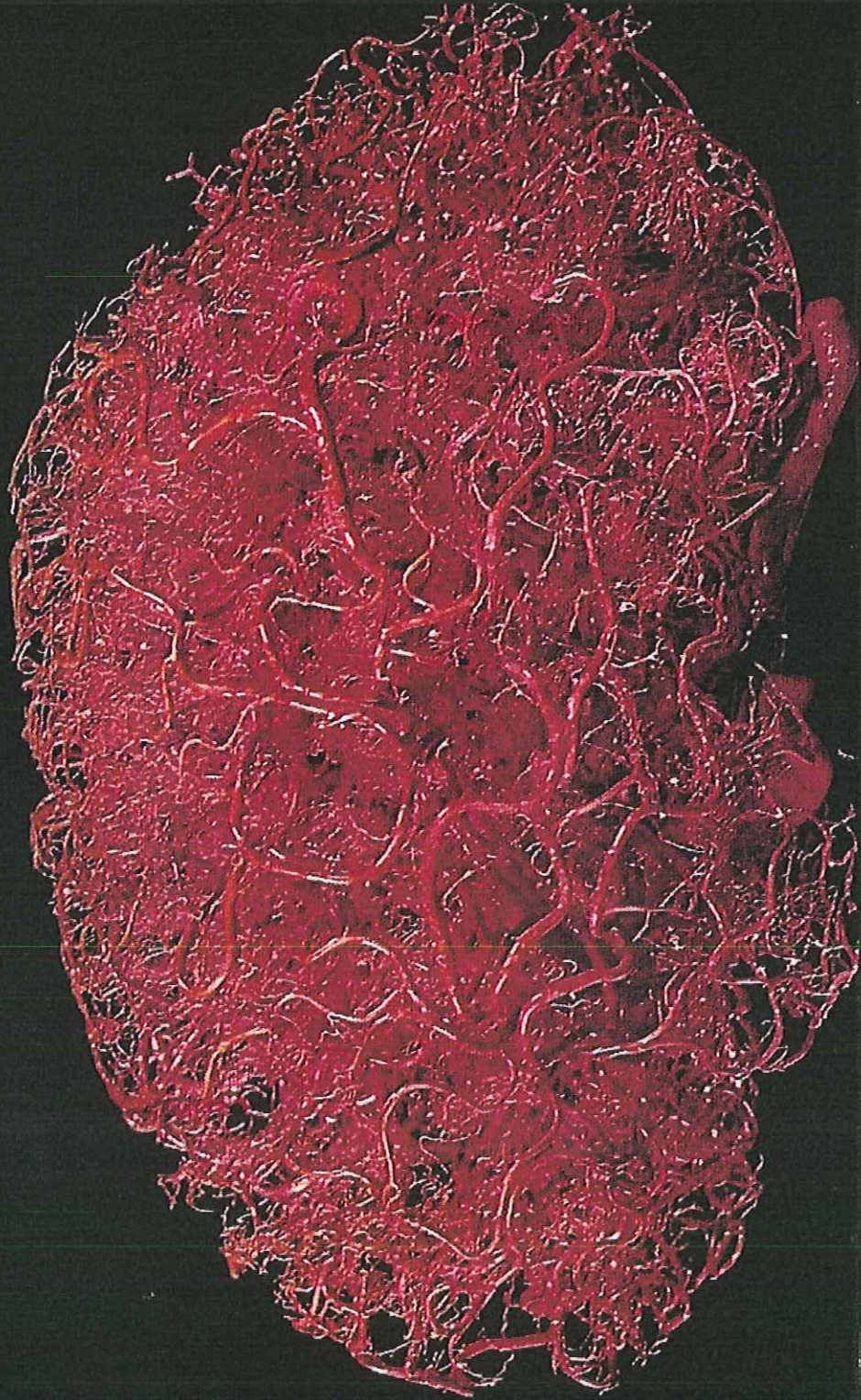
val av preposition?
Anders Wallin; 2013-10-30

Minnesmottagningen, Neuropsykiatriska kliniken, Mölndal

Hur vår forskning på Minnesmottagningen är organiserad

Gothenburg MCI study 1999-

Ökat intresse för tidig faser som föregår demens.
Tidig diagnostik kan underlätta behandling.

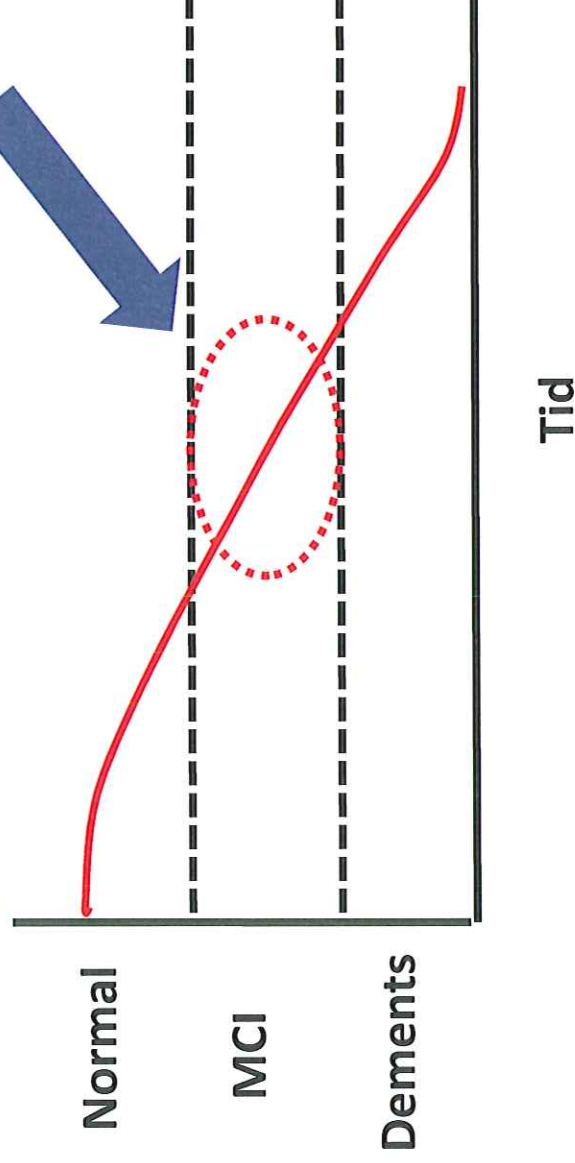
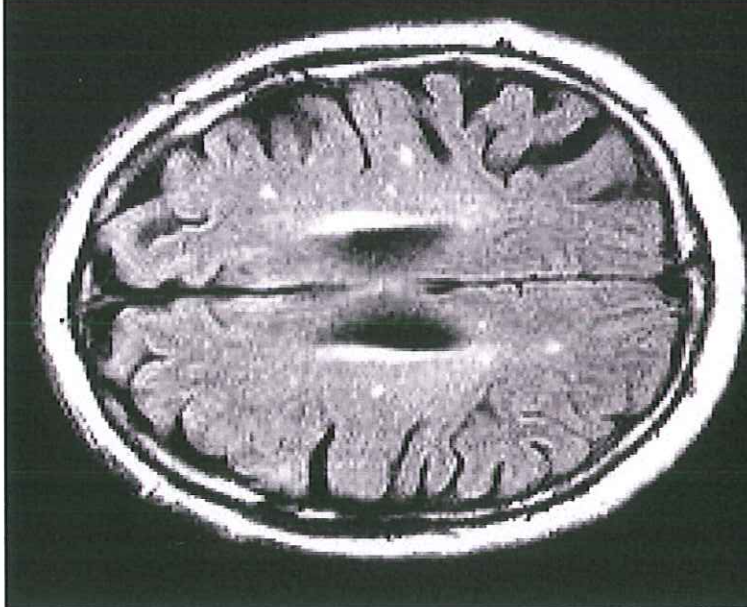

Table 3. Baseline syndromal and etiological diagnoses of the Gothenburg MCI study

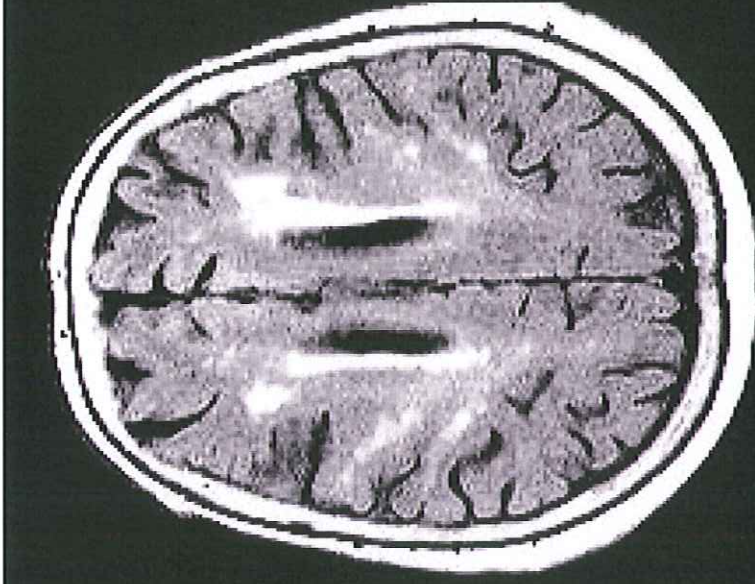
Baseline	Healthy	SCI	MCI	Dementia	All patients
N	-	195	274	195	664
Male/female	-	82/113	110/164	83/112	275/389
Mean age (SD)	-	61.8 (7.6)	65.2 (7.7)	67.3 (7.4)	64.8 (7.9)
Mean years of education (SD)	-	13.6 (3.6)	11.8 (3.5)	11.0 (3.5)	12.1 (3.7)
Mean MMSE (SD)	-	29.1 (0.9)	28.0 (1.5)	24.8 (2.7)	27.4 (2.5)
AD	-	-	-	81	-
SVD	-	-	-	27	-
Mix	-	-	-	41	-
Other	-	-	-	46	-

Table 7. Conversion after 6 years for patients with SCI or MCI at baseline

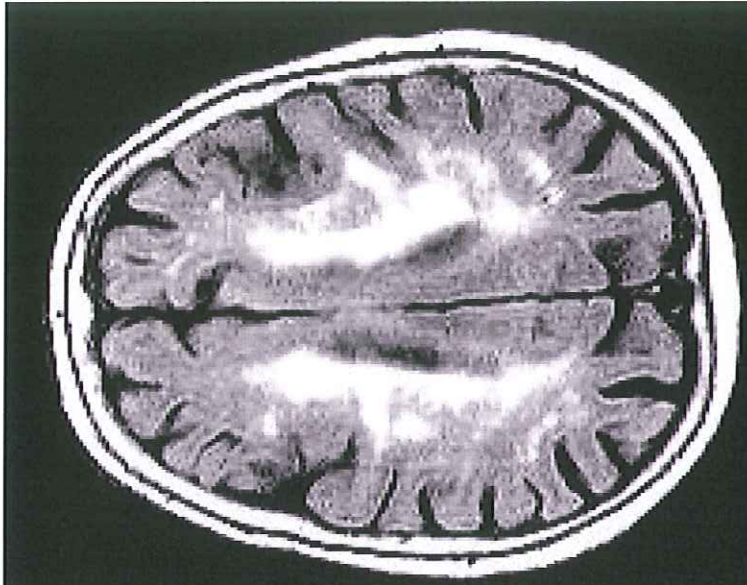
Year 6	N	%	SCI at base-line	%	MCI at base-line	%
	469		N 195		N 274	
Total conversion n (%)	69	23.6%	6	5.3%	63	35.2%
To AD N (%)	29	9.9%	2	1.8%	27	15.1%
To SVD N (%)	16	5.5%	4	3.5%	12	6.7%
To Mix N (%)	15	5.1%	0	0.0%	15	8.4%
To other N (%)	8	2.7%	0	0.0%	8	4.5%

Mild

Moderate

Severe

Gothenburg MCI study DESIGN and 6 YEAR FOLLOW-UP

REVIEW ARTICLE / ORIGINAL ARTICLE

The Gothenburg MCI study: design and distribution of Alzheimer's disease and subcortical vascular disease diagnoses from baseline to 6-year follow-up

Anders Wallin¹, Arto Nordlund¹, Michael Jonsson¹, Karin Lind¹, Åke Edman¹, Mattias Göthlin¹, Jacob Stålhammar¹, Marie Eckerström¹, Silke Kern¹, Anne Börjesson-Hanson¹, Märten Carlsson¹, Erik Olsson¹, Henrik Zetterberg^{1,2}, Kaj Blennow^{1,3}, Johan Svensson⁴, Annika Öhrfelt¹, Maria Bjerke¹, Sindre Rolstad¹ and Carl Eckerström¹

Journal of Cerebral Blood Flow & Metabolism advance online publication, 15 July 2015; doi:10.1038/jcbfm.2015.147

Gothenburg MCI and dementia studies OVERVIEW of RESULTS

REVIEW ARTICLE

Alzheimer's disease—subcortical vascular disease spectrum
in a hospital-based setting: overview of results from the
Gothenburg MCI and dementia studies

Anders Wallin¹, Arto Nordlund¹, Michael Jonsson¹, Kaj Blennow^{1,2}, Henrik Zetterberg^{1,3}, Annika Öhrfelt¹, Jacob Stålhammar¹, Marie Eckerström¹, Märten Carlsson¹, Erik Olsson¹, Mattias Göthlin¹, Johan Svensson⁴, Sindre Rolstad¹, Carl Eckerström¹ and Maria Bjerke¹

Journal of Cerebral Blood Flow & Metabolism advance online publication, 29 July 2015; doi:10.1038/jcbfm.2015.148

Towards trials in subcortical vascular disease

REVIEW ARTICLE

Consensus statement for diagnosis of subcortical small vessel disease

Gary A Rosenberg¹, Anders Wallin², Joanna M Wardlaw³, Hugh S Markus⁴, Joan Montaner⁵, Leslie Wolfson⁶, Costantino Iadecola⁷, Berislav V Zlokovic⁸, Anne Joutel⁹, Martin Dichgans¹⁰, Marco Duering¹¹, Reinhold Schmidt¹¹, Amos D Korczyn¹², Lea T Grinberg^{13,14}, Helena C Chui¹⁵ and Vladimir Hachinski¹⁶

Journal of Cerebral Blood Flow & Metabolism advance online publication, 22 July 2015; doi:10.1038/jcbfm.2015.172

Vascular Contributions to Cognitive Impairment and Dementia : A Statement for Healthcare Professionals From the American Heart Association/American Stroke Association

Philip B. Gorelick, Angelo Scuteri, Sandra E. Black, Charles DeCarli, Steven M. Greenberg, Costantino Iadecola, Lenore J. Launer, Stephane Laurent, Oscar L. Lopez, David Nyenhuis, Ronald C. Petersen, Julie A. Schneider, Christophe Tzourio, Donna K. Arnett, David A. Bennett, Helena C. Chui, Randall T. Higashida, Ruth Lindquist, Peter M. Nilsson, Gustavo C. Roman, Frank W. Sellke and Sudha Seshadri

Stroke. 2011;42:2672-2713; originally published online July 21, 2011;

doi: 10.1161/STR.0b013e3182299496

Stroke is published by the American Heart Association, 7272 Greenville Avenue, Dallas, TX 75231
Copyright © 2011 American Heart Association, Inc. All rights reserved.

Print ISSN: 0039-2499. Online ISSN: 1524-4628

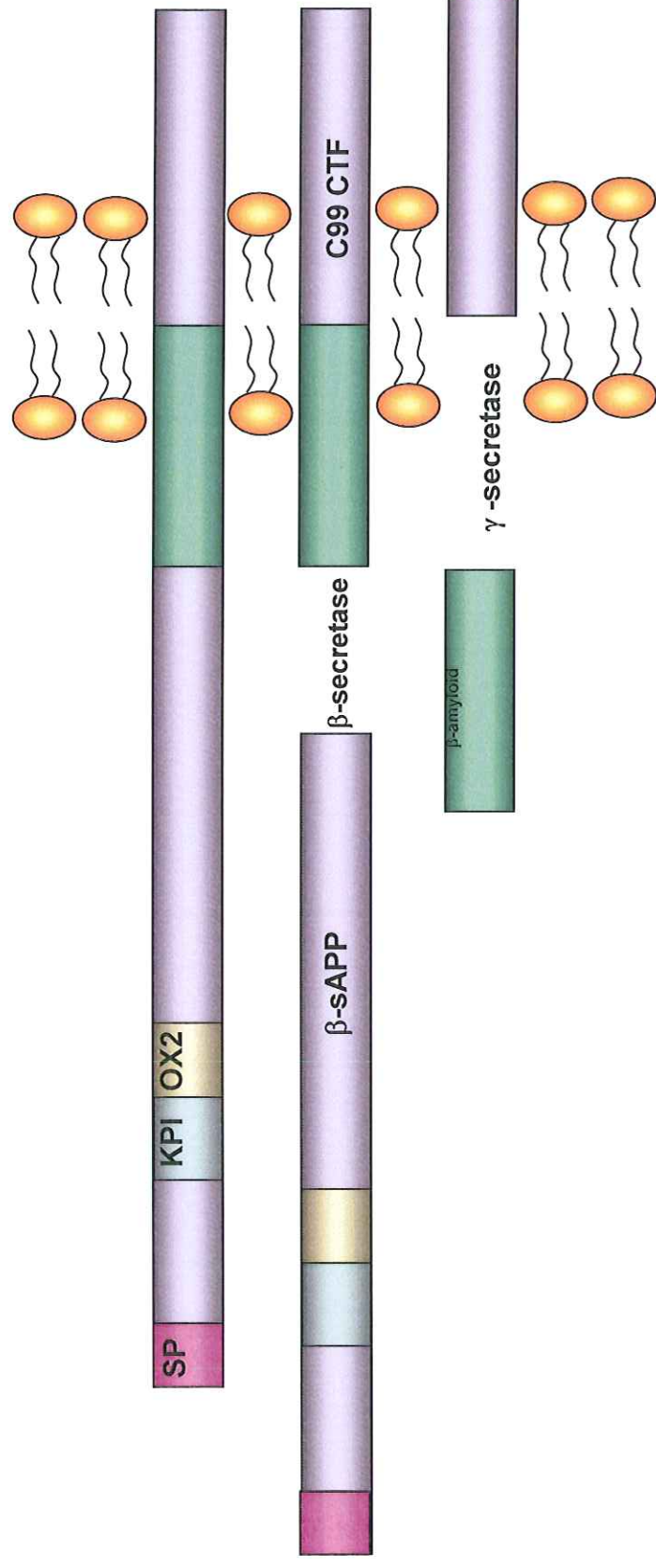
Hur går man tillväga för att bibehålla de kognitiva funktionerna - evidensläget med fokus på livsstil

- **Behandla hypertoni hos patienter med stroke (hög grad av evidens)**
- **Behandla hypertoni hos medelålders och unga äldre människor (medelhög evidensgrad)**
- **Medelhavsdiät(medelhög evidensgrad)**
- **Fysisk aktivitet (medelhög evidensgrad)**

Alzheimers sjukdom – symptomatisk farmakologisk behandling

- Kolinesterashämmare
- Memantin

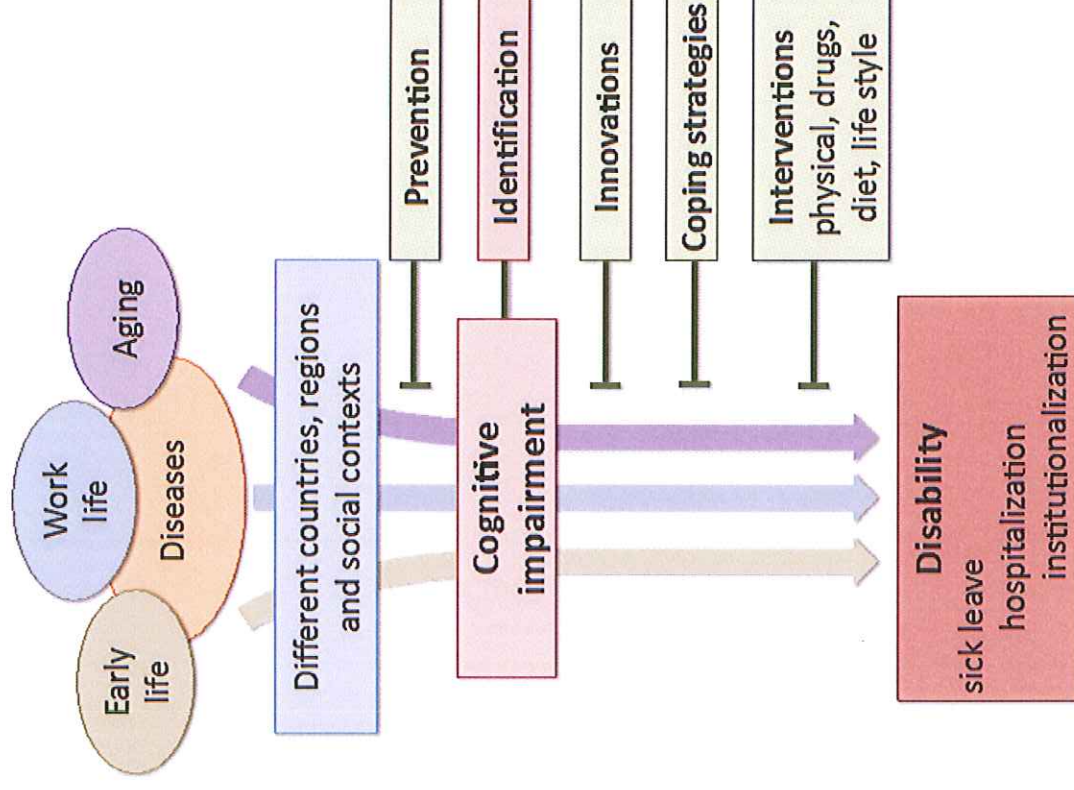
Alzheimer's sjukdom – behandlingsstrategier, forskning

Kognitiv medicin behövs för att

- Kognitiv nedsättning är vanligt
- Kognitiv nedsättning leder till funktionsnedsättning
- Mörkertalet är stort
- Kunskapen om kognitionsmätning är ej spridd
- Sviktande kognitiv förmåga – ett folkhälsoproblem med negativa hälsoekonomiska konsekvenser
- Satsningar på personcentrerad vård skall lyckas
- Satsningar på äldre vård skall bli framgångsrik
- För att hitta nya infallsvinklar i forskningen om Alzheimers sjukdom och blodkärlssjukdom

The Center of Cognitive Medicine Initiative in Gothenburg: Sustaining cognition in a changing society

Kognitiv medicin

**bidrar till att bibehålla
ett självständigt liv**